TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20738
Tarih : 21.10.2026

10/4835

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de çocuk işçiliğinin yaygınlığının ve nedenlerinin, çocukların çalıştırıldıkları sektörlerde karşılaştıkları risklerin, çocuk işçi ölümlerinin, kayıt dışı istihdamın, Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında işletmelerde bulunan öğrencilerin çalışma koşullarının ve mevcut denetim mekanizmalarının etkinliğinin araştırılması, çocukların yaşam ve eğitim haklarını güvence altına alacak politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Çocuk işçiliği, çocukların yaşam hakkını, sağlığını, eğitimini ve gelişimini tehdit eden önemli sorunlardan biridir. Özellikle ekonomik yoksunluk, kayıt dışı istihdam ve sosyal koruma mekanizmalarındaki eksiklikler, çocukların erken yaşlarda çalışma hayatına katılmasına ve tehlikeli işlerde çalıştırılmasına yol açabilmektedir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisinin 7 Ekim 2026 tarihli raporuna göre, 2026 yılının ilk dokuz ayında en az 1.736 işçi çalışırken yaşamını yitirmiştir. Bunların en az 66'sı çocuk işçidir. Yalnızca eylül ayında sekiz çocuk işçi yaşamını yitirmiş, bu çocukların beşinin 14 yaş ve altında olduğu belirtilmiştir. Söz konusu veriler, İSİG Meclisinin ulaşabildiği olaylara dayanmakta olup çocuk işçiliğine bağlı ölümlerin bütününü yansıttığı varsayılamaz.

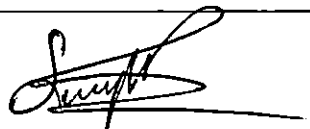
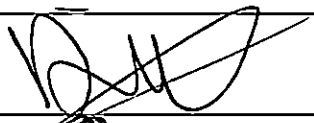
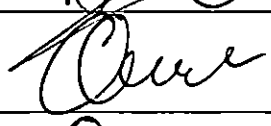
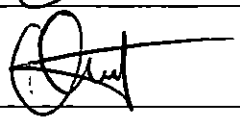
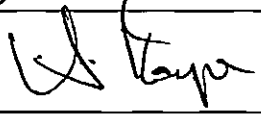
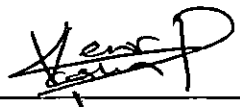
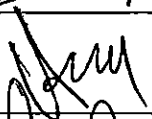
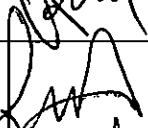
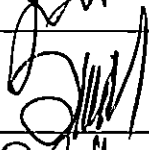
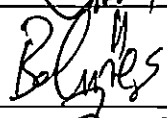
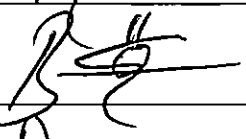
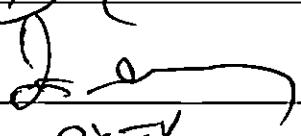
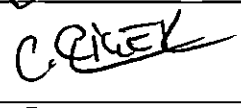
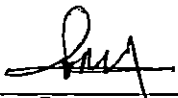
Çocuk işçiliği özellikle mevsimlik tarım, küçük işletmeler, sanayi siteleri, inşaat ve hizmet sektörlerinde farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Kayıt dışı çalışmanın yaygın olduğu alanlarda çocukların çalışma süreleri, maruz kaldıkları tehlikeler, iş kazaları ve eğitim durumları hakkında düzenli ve kapsamlı verilere ulaşılması güçleşmektedir. Bu durum, çocuk işçiliğinin gerçek boyutunun belirlenmesini ve etkili önleyici politikaların geliştirilmesini zorlaştırmaktadır. Mevsimlik tarım işçiliği, çocuk işçiliğinin ayrıca incelenmesi gereken alanlarından biridir. Aileleriyle birlikte tarımsal üretim bölgelerine giden çocukların çalışma koşulları, barınma ve sağlık hizmetlerine erişimleri, eğitimlerinin kesintiye uğraması ve iş kazalarına maruz kalma riskleri araştırılmalıdır. Benzer şekilde sanayi sitelerinde, atölyelerde ve küçük işletmelerde çalışan çocukların yaşlarına uygun olmayan işlerde çalıştırılıp çalıştırılmadığı ve işyeri denetimlerinin yeterliliği değerlendirilmelidir.

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında işletmelerde bulunan öğrencilerin durumu da çocuk işçiliğiyle mücadele politikaları çerçevesinde ele alınmalıdır. Millî Eğitim Bakanlığının 2025 yılı faaliyet raporunda, 31 Aralık 2025 itibarıyla e-MESEM sistemine kayıtlı çırak öğrenci sayısının 558.977 olduğu belirtilmiştir. Bakanlığın TBMM'ye verdiği bir yanıtta ise 2016 yılından itibaren 10'u ölümlü olmak üzere 1.273 iş kazasının kaydedildiği açıklanmıştır. Bu veriler, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin iş güvenliği, çalışma süreleri ve eğitim hakkı bakımından karşılaştıkları koşulların incelenmesini gerekli kılmaktadır. Öğrencilerin eğitim programı dışında çalıştırılıp çalıştırılmadığı, işyerlerinin uygunluk denetimleri, koordinatör öğretmenlerin gözetim görevleri ve meydana gelen kazalardan sonra uygulanan idari tedbirler araştırılmalıdır.

Çocuk işçiliğinin nedenleri arasında ekonomik ve toplumsal koşullar da bulunmaktadır. Hane gelirinin yetersizliği, işsizlik, sosyal desteklere erişimde yaşanan güçlükler ve eğitimden kopuş, çocukların çalışma hayatına yönelmesinde etkili olabilecek unsurlardır. Bu etkenlerin bölgesel ve sektörel farklılıklarıyla birlikte değerlendirilmesi, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik politikaların geliştirilmesi açısından önemlidir.

Çocuk işçiliğinin önlenmesi yalnızca işyeri denetimleriyle sınırlı bir mesele olarak ele alınmamalıdır. Çalıştırıldığı tespit edilen çocukların eğitim hayatına devam edebilmesi, ailelerinin sosyal desteklere erişmesi ve çocukların yeniden tehlikeli çalışma koşullarına dönmesinin önlenmesi için kamu kurumları arasında etkili bir koordinasyon sağlanmalıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile yerel yönetimlerin bu alandaki görev ve sorumluluklarının uygulamadaki karşılığı değerlendirilmelidir.

Bu kapsamda çocuk işçiliğinin gerçek boyutunun ve sektörel dağılımının belirlenmesi, çocuk işçi ölümlerinin ve iş kazalarının nedenlerinin araştırılması, kayıt dışı istihdamın ve MESEM uygulamasının çocukların yaşam ve eğitim hakları üzerindeki etkilerinin incelenmesi, denetim ve sosyal koruma mekanizmalarındaki eksikliklerin tespit edilmesi ve çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik etkili hukuki, idari, ekonomik ve sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	